

Felavatták a XII.

Felavatták a XII. kerületi turulszobros háborús emlékművet

Felavatták és felszentelték a XII. kerületi II. világháborús emlékmű sok vitát kiváltó turulszobrát szombat este a Böszörményi és az Istenhegyi út kereszteződésében létesült új park közepén. Bár a szobrot a közeljövőben lebonthatják, Mitnyan György polgármester erről hallani sem akar. Identitáskereső magyarok és második világháború nácik nélkül.

Este hatkor már tömve van a tér, pár ezren lehetnek. A tömeg összetételéről a következő megfigyeléseket teszem: a nemzeti színű és a - kizárólag a szélsőjobboldali tüntetéseken látható - árpádsávos zászlók aránya 2:1. Nincsenek rossz lábú nők rövid szoknyában, de hosszúban igen. Több az idős, mint a fiatal.

(Az avatáson való részvételre a polgári körök és a szélsőjobboldali közösségek buzdítottak, még a XII. kerület hivatalos honlapján sem találni információt a szoboravatásról.)

A főszerep az áldozatoké

A rendőrség nagy erővel vonult ki, és kamerával figyelték a tömeget. Azt nem tudjuk biztosan, hogy a rendőrségi furgon belsejében nem Lamperth Mónika belügyér kezeli-e személyesen a kamerát irányító joystickot, mindenestre az MSZP és az SZDSZ lemondta a korábban tervezett ellentüntetést, nagy izgalomra nem is számítok.

Lányi Zsolttal (volt kisgazda) együtt dúdolom önfeledten a helyi rézfúvósok által játszott katonaindulókat, eközben a számok között a konferanszié szerepét ellátó színész, Tóth Tamás bemondja, mindenki tartózkodjon olyan cselekedetektől, ami az emlékezést megzavarhatja, mert ez nem aktuálpolitikai rendezvény.

Pedig nehéz elvonatkoztatni attól, hogy hetek óta a politikai viták egyik állandó témája a turulszobor-állítás. Azon sem lennék meglepve, ha a mostanában a magyar eredetmondáról írt iskolai dolgozatok osztályzatai messze felülmúlnák a sokéves átlagot, annyit hallani Emeséről és Anonymusról, a nyilasokról és a Nemzetbiztonsági Hivatalról. Ezeknek/Nekik mind volt valami közülük a turulmadárhoz.

Rákosi és a szovjetek

Himnusszal kezdünk, aztán Regéczy-Nagy László, a Történelmi Igazságtételi Bizottság elnöke ragadja magához a mikrofont (költői túlzás). Ha életemben tőle hallanék először a második világháborúról, akkor a következőképpen tudnám átadni az utánam jövő generációnak a történeteket:

Sokan meghalnak, omlottak a házak, az emberek. Eközben: Rákosi Mátyás leendő magyar diktátor a fogságban Moháccsal súlyosbított Trianonról beszél (felzúdul a tömeg), majd jönnek az ázsiai hordákból álló szovjetek és elfoglalják Budapestet évtizedes igába kényszerítve a magyarokat fejét. Miután a magyarok feje kiszabadul az igából, a magyarok egyik fele valami érthetetlen okból továbbra is a vörös mundért védi, és dühösen tiltakozik a hazaszeretet ellen,

amit a magyarok másik fele viszont érez ("Nincs még ilyen ország Európában"). A magyaroknak ez utóbbi fele most látja elérkezettnek az időt, hogy kifejezze identitását, amit a turulmadár jelképez. A magyarok első fele eközben pedig a nemzet nevében beszél, alaptalanul, mert nincs meg benne a haza szeretete. (Vastaps, ujjongás.)

Lyukak a történelem szövetén

Regéczy-Nagy után következik Mitnyan György. A polgármester - miként Régczy-Nagy is - az elején közli, nem akarja, hogy szavait félreértsék, ezért papírból fogja olvasni beszédét. Ezt a gesztust nem teljesen értem, talán a szöveget egyeztették a kormánykoalícióval is.

A polgármester beszéde - annak ellenére, hogy az aktuálpolitizálás nem kívánatos a rendezvényen - arra keresi a választ, hogy miért pont második világháborús és miért pont turulos az emlékmű.

Az első kérdésre gyors a válasz: a kerület háborús áldozatainak nincs igazi emlékműve. Ami van, az az I. kerületben található és első világháborús. A kerület ezzel a gesztussal 1132 katonai és polgári áldozatára emlékezik.

"Mit jelent a turul?" - teszi fel a második kérdést Mitnyan György, és válaszol: a magyar eredetmítosz főalakja, megjelenik Anonymusnál is, a turul és Emese nászának gyümölcsei a magyar honfoglalók. Innentől kezdve mint katonai jelkép több helyen feltűnik, például a Nemzetbiztonsági Hivatal címerében ma is.

Arról viszont, hogy a turul 1918. után az irredenta mozgalmak jelképévé, majd a nyilaskereszt és a kaszáskereszt mellett az antiszemita, fasiszta csoportok jelképévé vált, egyetlen szó sem esik. Miként az is furcsa, hogy egy második világháború emlékmű szoboravatáson sem a magyar nyilasuralomról, sem a német, náci megszállásról sem hallani.

Mitnyan Göncz Árpádot idéz

Mitnyan inkább példákkal támasztja alá a turulmadár létjogosultságát: Erdélyben számos faluban áldozati emlékmű, de van belőle a XXII. kerületben is, és szó esik a tatabányai szoborról, amit 1992-ben Göncz Árpád köztársasági elnök avatott újra. "Jó, hogy itt van velünk. [...] a turul véd meg a szélsőjobboldal kísértésétől" - idézi Gönczöt a polgármester, majd végigtekint a az összegyűlteken. Majd avat, és lehull a lepel Szmrecsányi Boldizsár szobráról.

Nem vagyok műértő, ezért meglegszem és többnyire egyetértek azzal, amit Mitnyan György olvas fel a Budapest Galéria által a szoborról írt művészeti szakvéleményből: a szobor a kánonnak megfelelő, a szárnyívek borulása dinamikus, van benne a nemzeti birodalmi nagyságból és a turul tündérmesei jellegéből.

Ki hazudik kinek?

A szobrot egy katolikus és egy evangélikus pap szenteli föl, majd jönnek a koszorúzók: Mitnyan György, Lányi Zsolt és még sokan mások, MIÉP-es Bocskai-mentében, de az újonnan alakult szélsőjobboldali szövetség másik szárnya, a Jobbik vezetése is koszorúz.

A kordont hét óra körül nyitják meg, és miközben az emberek gyertyákat gyújtanak és virágokat visznek a szobor elé, megkérdezzük Mitnyan Györgyöt, tényleg le kell-e majd bontani a szobrot.

"Ünnepelünk, ilyen kérdés most nem hangozhat el" - válaszolja a polgármester, majd közli, hogy nem igaz, hogy a Fővárosi Közgyűlés nem engedélyezte a szobor felállítását, és amit erről a sajtó mond, hazugság. Arról sem hallott hivatalosan Mitnyan semmit, hogy a szobrot le akarnák bontani. Attól pedig nem fél, hogy szélsőséges csoportok majd itt fogják megünnepelni Adolf Hitler születésnapját, mert az önkormányzat nem fogja őket engedni a szobornál gyülekezni.

"Mitnyan György hazudik" - mondja később az Indexnek Schiffer János. A fővárosi

alpolgármester szerint igenis döntött a Fővárosi Közgyűlés arról, hogy a szobor nem állítható föl. Erről egyébként jegyzőkönyv is tanúskodik, a határozatot 17-en támogatták, 31-en ellenezték, 2-en tartózkodtak (a 68 tagú közgyűlés határozatképes volt).

A megzavart nyugalom

Az egyik fő érv egyébként a közgyűlésben a szobor ellen az volt, hogy mint elsősorban katonai jelkép nem alkalmas a kerületi, főként civil lakosok lemeszárlására való megemlékezésre. (A lakosokat szovjetek és turulban feszítő nyilasok egyaránt gyilkolásták.) Schiffer szerint a kerületi jegyző már megkapta a Közigazgatási Hivatal erről szóló értesítését, tehát a bontás - az ünnepek után - megkezdődhet.

Mindezek után csoda, hogy a helyszínen teljes volt a zűrzavar? Bár Mitnyan a kérdést elhárította, mondván zavarja a nyugalmat, távozásomkor a tömeg több, élénken beszélgető csoportra bomlik. Néhány elkapott mondatfoszlány: "Nem fogják lebontani!", "Hát de most mondták a tévében, fél órával ezelőtt, hogy lebontják!", "Csináljunk már valamit!", "Szervezkedjünk, szervezkedjünk, az nem lehet, ez olyan szép!"

Tamás Bence Gáspár